

Az előfizetési ára:

Egész évre 5 ft — kr.
Két évre 2 „ 50
Negyed évre 1 „ 25

Közsegeknek, körjegyzőknek és néptanítóknak:

Évre 4 forint, félévre 2 forint.

Előfizethetni

és levelezési példányokat veenni lehet a
könyvtárban, **TRAUB B. és Társa,**
VALENTIN Károly, BÖHM M., LUZSO-
VICS L., WEIDINGER N. (Domján I.)
üzletében és a fűdohánytözsdeben.

Hirdetések:

mindentör árjegyzék szerint.
Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 kr.
Nyitlertben egy sor 10 kr.

PÉCS

Politikai vegyes tartalmu hetilap.

Hirdetéseket elfogad:

Külföldön:

Barek J. és társa **Erfurtban,** Haasenstein és Vogler, Steiner A. **Hamburgban,** Daube G. L., Knoll Ignac **Frankfurtban,** Opelik A., Schalek Henrik, Mosse Rudolf **Bécs.**

Magyarországon:

Neuberger és Braun, Goldberger A. V., Lang Lipót, Schwarcz Gyula, Somogyi F. „Első magyar nemzetközi irodá"-ja **Budapestben.**

Kiadóhivatalunk és Janovszky H. király-utcaban levő hirdetések felvételi irodája **Pécsett.**

Kéziratok

a szerkesztőségbe, Nepomuk-utca 29. sz. küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Nepomuk-utca 29. sz.

Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz. a posta mellett.

Kéziratok nem a latnak vissza.

Magyar-horvát-kérdés.

A magyar-horvát regnikolaris deputációnak magyar része, melynek feladata az volt, hogy a Magyar- és Horvátország közötti közjogi viszonyt szabályozó törvények intézkedései alapján vegye fontolóra mindazon sérelmeket, melyeket a horvát nunciumban foglaltak szerint a fennálló törvények ellen állítólag a magyar kormány elkövetett, — átnyújtotta a maga renunciumát a horvát bizottságnak és abban a horvátok által felpanaszolt sérelmek mindegyikére tüzetesen és tárgyilagosan megfelelt.

A Falk Miksa tollából kikerült és remek művet alkotó renuncium tartalmából négy pont emelendő ki, mint olyan, mely elvi fontosságú dolgokat foglal magában.

Ezen magyar renuncium nem kevesebbről értesít bennünket, mint arról, hogy a horvát követelésének egyik szemérmesen eltkart, de egyébként tisztán kiolvasható nemét az képezi, hogy Horvátország nemcsak Magyarországgal szemben a paritás azon elvére helyeztessék, a melyen Magyarország Ausztriával szemben áll, hanem ezenkívül a külfölddel szemben is mint bizonyos tekintetben teljesen független állam nyertjen kifejezést. Mert mást nem jelenthet a sérelem gyanánt felpanaszolt azon körülmény, hogy bizonyos nemzetközi szerződés kötésénél a Horvát-Szlavon-Dalmát királyság, mint külön királyság nemcsak említették fel, de ezen ügyekre nézve egyenesen az ő hozzájárulása is szereztesék meg. Ezt Horvátország azon az alapon követeli, hogy, miután Horvátország például az igazság terén teljesen független autonómiával bír, ennek folytán az igazságügyi viszonyokra nézve Horvátország a külfölddel szemben mint külön állam szerepeljen. Ez ugyan konsequens követelés, de azon nem épen csekély jelentőségű közjogi körülménynek figyelembe nem vételéből származik, hogy a külállamokkal való közvetlen érintkezés tulajdonképpen még maga Magyarország és Ausztria sem léphetnek külön-külön, mert a külügy közösügy, hanem csak az egész monarchia, mely a külállamokkal szemben mint nemzetközi jogalany szerepel. Ha pedig ez áll, a mi kétségtelen, akkor lehetetlenség elfogadni azon tételt, hogy Horvátország bármennyire megszorított értelemben is a külügyekre nézve mint külön állam szerepeljen.

Kétségtelen dolog, hogy Horvátország a törvényben meghatározott autonómián kívül a magyar királyságnak habár „társországok" címe és habár „külön területtel bíró politikai nemzet" neve alatt, de mégis csak a magyar királyságnak részét képezi. Ez okból nem fogadható el a horvátok azon további követelése sem, hogy a bán — a magyar királyság kormányának mellőzésével — az uralkodóval szemben — csak úgy, mint a magyar kormányelnök Magyarországot — Horvátországot képviselje.

De a túlzás sehol sem látszik meg oly nagy mértékben, mint a horvát nyelv alkalmazása tekintetében. Erre nézve a horvátok követelése az, hogy Horvátország területén a magyar nyelv használata feltétlenül megszüntessék. Ez a mennyire nem egyeztethető meg a közjogi helyzettel, épen olyan méltánytalan is. Nem egyeztethető meg a közjogi helyzettel, mert hiszen a belügyön, igazságügyön és közoktatásügyön kívül egyéb, mint nevezetesen a közlekedés, kereskedés és pénzügyi érdekek Magyar- és Horvátországra vonatkozólag közös ügyet képezvén, az ezekre vonatkozólag ugyis már megszorított mértékben a magyar nyelv használata annyira a törvényből és a magyar államiságból folyó következménynek tekintendő, hogy az ellenkezőnek hangsúlyozása a magyar állam eszméjének horvát területen való abszolút tagadásával egyenlő. Már pedig régi tan, hogy az államot eljárásában az opportunási tekinteteken kívül tekintélyének és méltóságának erkölcsi motívumai is vezessék. A magyar nyelv használatának azon minimumát tehát, mely még a vasuti, posta, pénzügyi és erdészeti szolgáltatásnál gyakorlatban van, a magyar állam-eszmének tekintélye megköveteli; ugy sem áll ez egyébként, mint kitöltetlenül maradt nyomtatott űrlapokból.

Csattanós választ foglal magában a magyar renuncium a horvátok által a gazdasági kérdések ügyében felhozott sérelmek nézve. — Itt hivatalos, kétségbevonhatatlan statisztikai adatok alapján kimutatja a renuncium, hogy távolról sem okadott azon panasz, mintha a magyar állam Horvátország gazdasági érdekeit elhanyagolná; legalább a horvát ország-utakra, vasutakra, távírdákra és folyamaik szabályozására fordított és számszerűleg kimutatott milliók az ellenkezőről tanuskodnak — és kimutatja, hogy például az országutak tekintetében Horvátország már is aránylag kedvezőbb helyzetben van, mint az anyaország és ha a tervben lévő vasutak kiépülnek, a mi csak rövid idő kérdése, helyzete e tekintetben utoléri az anyaországot.

A horvát követelések legkényesebb és bizonyos szempontból leggyökösebb részét képezi a hivatalok betöltésére és a hivatalok felállítására vonatkozó követelés. A kérdés kényes oldala abban fekszik, hogy az 1868-iki, a közjogi viszonyt szabályozó törvény magyar hivatalos és horvát hivatalos szövege között lényeges különbség forog fenn. A horvát szöveg szerint a törvény azt mondja, hogy a magyar és horvát közös állami érdekekre vonatkozó miniszteriumokban a horvátok részére külön osztályok állítsanak fel; ellenben a magyar törvényben erről szó sincs; a magyar törvény olyan osztályokat említi, melyekben horvát területre vonatkozó ügyek is intézettek el. Ehez mérten a horvátok a törvényvel kezükben azt kívánják, hogy az illető magyar miniszteriumokban külön horvát osztályok állítsanak fel,

melyekben természetesen kizárólag horvátok lennének alkalmazandók.

A magyar törvény szerint pedig ilyen osztályok nem léteznének, egyedül az jogosult, hogy, a mennyire lehetséges, a mennyire a szolgálat érdeke megengedi, a közös osztályokban horvátok is alkalmaztassanak. Ez pedig tényleg meg is történt és meg is van. Eltekintve most már a törvény szövegei között fennforgó és megfoghatatlan ellentétől, a horvátok követelését elvben azért nem lehet elfogadni, mert a hivatalok betöltését első sorban a szolgálat érdeke szerint kell teljesíteni. Nem az lehet döntő, hogy a hivatalra aspiráló horvát-e, vagy magyar, hanem az, hogy milyen képességgel bír arra. És ez itt a közös érdekeket ellátó osztályokban annál nagyobb fontossággal bír, minél több oldalú igényeket kell kielégíteni, a hol tényleg a speciális horvát érdekek mellett a magyar állam érdekeit is mindig szem előtt kell tartani.

Mindezen tényleg fennforgó ellentétek dacára alaposan remélhető, hogy az ellentétek kiegyenlítése sikerülni fog, úgy, hogy egyszer már mind a két érdekeben szilárduljon meg az a kapocs, mely a két nemzetet évszázadok óta egymásra utalva többször bizonyult be hasznosnak és épen csak is akkor és pedig mindkettőre nézve károsnak, mikor egymást meg nem érte a mesterségesen szított ellentétek folytán testvérekéül ellenségekéül lettek. Majd megvárjuk, hogy a magyar renunciumból levonható üdvös tanulságok fognak-e a horvátokon? Ha nem — csak az ő bajuk lesz.

Jubiläum után és előtt.

⊙ Lapunk jelen száma két jubiläum között jelenik meg.

Az egyik tegnapelőtt ünnepeltett Esztergomban, a primások ősi székvárosában, fénynyel, pompával, az ország közérdeklődése mellett; a másik városunkban, a katolikus egyház hírből és dícsőségben szintén jeles püspöki székhelyén fog megtartatni, már a legközelebbi napokban.

Mindkét jubiläum első sorban az egyházé; de jelentősége a vallásos kegyelet keretén kívül kihat a mannál az egész országra, ennél szerényebb igények mellett Pécs városára ugy, mint megyénkire is.

A közzélet bármely ágában, a hivatás bármely terén az ötven éves forduló számottevő jelentőséggel bír s a legszerényebb körben ünnepelt ily hosszú időközött befutott tevékenység méltán érdeklődést kelt. Ösztön-szerűleg megállunk az emberi lét véghatárának e már-már utolsó lépcsőjénél, hogy le-
rövjük tiszteletünket; elismeréssel adózunk

annak, ki azt a hosszú időt becsülettel, hivatása iránt teljes odaengedéssel futotta végig.

Mennyivel inkább át kell éreznünk az ily ünnepélyek fontosságát, midőn oly férfiakról van szó, kik állásuk méltósága, hivatásuk magasztossága és tevékenységük ereje által tünnek ki.

Esztergomban Simor János érsek és Magyarország hercegprimásának arany-miséje az ország közünnepévé vált; mert a tudós főpápnak s kitűnő országnagynak hosszú éveken át tartó áldásos működése, erővel s kitartással párosult tevékenysége, szeretettel s szívósággal egybekötött fenkölt szellemi munkássága a hívők százezreinek, mindnyájunk szívének határtalan szeretetét és tiszteletét ébresztette fel s tartja meg és melegen átéri az ország, hogy az ünnepeltnék áldozatkészségeért s jótékonyági érzületéért hálával tartozik; Pécssett Slaby Ferenc, káptalanunk nagyprépostjának s püspöki helynöknek jubiläumához tisztelettel járulnak a püspöki megye lelkészei, mert nemcsak az egyház kiváló tekintélyét, hanem érdemekben gazdag vezérléket is ünneplik s melegen üdvözlők hívei is, kik benne a tiszta szívű lelképásztort s a szegénysorsu tanulók igaz jötevőjét tisztelik.

Midőn az ünnepélyes hangulat tért kíván e lapokban is, felelevenednek emlékezetünkben azon nagy érdemek, melyeket a jubiláló primás elődei hazánk fenntartása, vallásunk megszilárdítása, nemzetünk szellemi és anyagi felvirágoztatása körül szereztek — és méltán adózunk hódolattal az érsek áldásos működésének. Jól esik látnunk, hogy a jubiläum feletti öröm hangja kihat az óriási bazilika tömör falaiból, átjár az egész országon át s betér a fejedelem szívébe ugy, mint a leg-egyszerűbb polgár lakába. — És midőn a pécsi jubiläumra készülnek, áttekintjük az egyház vezérférfiainak, az egyház, a haza, a közügyek iránti kötelezettségeit, melyek körül annyi jeles, oly kiváló férfiú tünt ki — és üdvözlőnkkel szivesen járulunk azon tisztelethez, melylyel annyian fognak adózni.

De lett volna bármely fény és pompa kifejtve Esztergomban s járultak volna bár ezren s ezren hódolattal az ünnepelt elé, szállt volna forróbbnál-forróbb ima több az éghez, — ha az ünnepély egészen az egyházzal marad, ha nem járul hozzá az ország s nem tétetik nemzetivé, hazafiassá, ha csak az ember-érzet és vallásos kegyelet nyer kifejezést s nem lobog fel a honszerem lángja — a jubiläum nem birt s nem birhatott volna oly

A „PÉCS" TÁRCAJA.

Vége!

(Beust Frigyes gróf utolsó költeménye.)

Küzdöttem eleget,
Szerettem is nagyon,
Szívem egy szenvedett
S oly mély volt bánatom.

Félre a keserűvel,
Ne is bánatom semmi;
Harcot, szerelemmel
Legjobb is végezni.

De ha bár nem küzdök
S nem szeretek többé,
Óh ti szép múlt idők
Jertek lelkem élé!

Szívem hű azokhoz,
A kiket szerettem,
Senkit meg nem átkoz:
A harcra végeztem.

Németből: Stephanie.

Halottak napján.

— A „Pécs" eredeti tárczája. —

Az őszi szél búsan süvölt végig a tájon. Siratja a föld legszebb ékességét: a tenyészetet, mely a tavasz balsamos lehevel mint habléány feslett ki millió rügyből, andalító gyönyörködésre ragadva még legr-legebb zivert is. A habléányból a nyár folytán

tündér-királynő vált, csábító mosolylyal, ellenállhatatlan igérettelkkel élveteg ajakán, melynek részegítő balszam-illatát oly sokszor éreztük tikkasztó vágtyól epedő arcunkon. De jött az őszi fuvalom s a tündér-királynő bájai hova tűntek? A máskor üde pázsit vöröslük az eső-áztatva fű-törzsatól, a dombok ékes-sége: a venyige elrablott kincse: a gerezd után szomoruan hullatja leveleit, a fák csupasz ágai búsan hajladoznak a csipős szélben, mintha ennek játékszerévé lett lombstorukat siratnák . . . Enyészet, pusztulás képe mindenütt.

A haldokló természet láttára az emberi keblét fojtó érzés fogja el: a mulandóság érzete. Valami titkos erő kényszeríti agyunkat, hogy ez eszmével foglalkozzék, melylyel — bármit mondjanak is mások — megbarátkozni nem, csak kiengesztelődni lehet és tudunk — s midőn lelki zemeink előtt a sir visszataszító, de kikerülhetetlen odva feltűnik, feltűnik egyttal szeretteink alakja is, kik bennünket megelőzve, játékaikat már eljátszották s megtértek apáikhoz.

Lehet-e súlyosabb, fájdalmasabb csapás, mint midőn a szeretett lény, kinek szíve minden dobbanása éretünk vert, kinek minden intése, gondolata parancs volt előttünk, kihez az együttélés, a megszokás, az együttérzés, a tisztelet és vér kötelékei kapcsolak bennünket — kileheli fáradt lelkét, örökre lehunja zemeit s elköltözik az enyészet végtelen birodalmába? Szívünk vonaglik a vasmarku fájdalom szorítása alatt, értelmünk fellázadni kész s csak az isteni gondviselésbe vetett megingathatatlan bizalom az, mely lelkünket a kétségbeeséstől megóvja és meg-

óvhatja. Bizonyára: elhalt szeretteink hervadhatatlan emléke meg-megújulna lelkünkben s kegyeletünk tárgyát képezné, ha a gondos vallás, mely jámbor és észszerű tanaival bölcsöktől sirunkig biztos utmutatóul szolgál, nem rendelne is e megemlékezésre külön ünnepet. Így még magasztosabb, lélekemelőbb az, mert általános. Azon tudatban, hogy van egy nap, melyen az egész keresztény világ halottai emlékének áldozik, van valami megkapó s a közös gyászban valami — vigasztaló.

Halottak napja!

Koszoruk özöne, mécesek és fáklýák lobogó fénye, özvegyek és árvák szomorú alakjai töltik meg e napon a hideg temetőt. Ezer meg ezer örök meg-szomorodott szív lel édesen-fájó megnyugvást abban, ha kedvesei sírhalmánál térdre hullva s mély bánatát elsírva, egy „Miatyánkot", egy „Hiszek egy" et, egy „Üdvöz légy"-et elmondhat. A fájdalomban való telhetetlenség veszt erőt a kebleken; de e túlzásban van valami, mi elnézésre bír, mert hisz oka: az emberi szív csodás gyöngösége, mely egy nemes és szép érzés uralma alatt megelégedezik magamagáról . . . Vegyék le a kalapjaitokat és gyászoló csoportok előtt s ne gondoljatok most arra, hogy közülök soknak könye csak mesterkélt, gyásza ámitás, kegyetele csak alkalom, hogy gazdagságát fitogtassa. A tengernek megvannak kalózai, az állat- és növényvilágnak s az emberi társadalom minden osztályának megvannak elősdei s csak a temetőben lennének igaz emberek? Csak ez volna az egyedüli tér, melyet az ember, a teremtés legoktalanabb ferge nem használna

fel hiúsága és önző céljai kielégítésére?

Halottak napja!

Menjete ki a temetőbe s az általános gyász pompában részt véve, elhalt kedveseitek sírja előtt jusson eszetekbe, mily mulandó az élet. Gondoljátok meg, hogy a hatalom, népszerűség, jólét, dícsőség mind máról holnapra való dolgok és semmivé zsugorodnak össze azon nyugodt lelkiismeretből eredő boldogság mellett, mely a becsületesen eltöltött élet s a kötelességek pontos teljesítése révén jut osztály-résznkül. Ez azon öröm, melyet soha senki meg nem zavarhat, melytől soha senki meg nem foszthat, mert tényezői, biztosítékai — minmagunk vagyunk!

És elevenetek fel lelki szemetek előtt az elhaltak élet-történetét! Hány szép reményekre jogosító élet aludt ki, melyekre gondolva azt kell mondanunk, „Másként is történetelt volna!" Az egyik meghalt, mert életét nem becsülte. A másik könnyelműség következtében holtstétével együtt sírba vitte becsületét. A harmadik szívét megtölte a csalódás, az emberekbe vetett bizalmával való rut visszaélés. A negyedik egész életén át önző és őrés ábrándokat kergetett, elhanyagolva és nyomorba ejtve hozzátartozóit . . . Vonjátok ki és fordítsátok hasznokra e tanulságokat . . . Szerencsés az, ki más példájából okulhat, mert ha nem — saját kárunkon kell tanulnunk s ez nagyon, de nagyon fáj-dalmas. (F-r.)

